

המשנה הבאה עוסקת בדיני קניין בהמה. המשנה הראשונה עסקה בקניין אשה לאחר מכן עבד עברי, ולאחר מכן עבד כנעני. וביאר הפני יהושע מדוע הפרידו את קניין הבהמה משאר המטלטלין, וזה לשונו (ד"ה משנה):

ומה שהקדים התנא לשנות בהמה מקמי שאר מטלטלים ולמאי דפרישית דעיקר קניא תליא נמי בשאר מטלטלים **היה מהראוי להקדים דין המטלטלים בכלל ולומר דנקנין במשיכה**, אלא דאפשר דהתנא בכולהו פירקין מכל עניני קנינים מיירי **וחשוב חשוב קודם** קתני בתחלה דין קניית אשה ואח"כ עבד עברי ואח"כ עבד כנעני ואח"כ בהמה שהיא בכלל בעל חי ואח"כ שאר נכסים.

בהמה היא כשאר מטלטלין והיה צריך לומר, כל המטלטלין נקנים במשיכה. אך התנא ראה שיש חשיבות מיוחדת לבהמה כבעל חי, ע"כ הקדימה לשאר הנכסים. נראה בצורה פשוטה, שבבהמה יש מחלוקת בדיוק איך היא נקנית וכך לשון המשנה (שם כה):

בהמה גסה נקנית **במסירה**, והדקה - **בהגבהה**, דברי רבי מאיר ור' אליעזר. וחכ"א: בהמה דקה נקנית **במשיכה**.

ראשית, מהמשנה עולה שיש שלושה סוגי קניין בבהמה: א. משיכה. ב. מסירה. ג. הגבהה. הגמרא מבארת שהורה רב (בקימחוניא) שבהמה גסה נקנית במשיכה, למרות שבמשנה מובא שנקנית במסירה. ע"כ מבארת הגמרא שיש מחלוקת משולשת בנידון, וזה לשונה (שם):

דתינא, וחכ"א: זו וזו נקנית במשיכה, רבי שמעון אומר: זו וזו בהגבהה.

עולה מהאמור שיש ג' שיטות:

- א. **חכמים** סוברים שבהמה גסה ודקה נקנים **במשיכה**.
- ב. **ר"מ ור"א** סוברים שבהמה גסה **במסירה**, ובהמה דקה **בהגבהה**.
- ג. **רבי שמעון** סובר שבהמה גסה ודקה **בהגבהה**.

קניין המשיכה נעשה ע"י שהקונה מושך את הבהמה ועוקר אותה ממקומה הראשון אליו. קניין המסירה נעשה ע"י העברת חבל שקשור לרסן הבהמה מהמקנה לקונה. וקניין ההגבהה דומה לקניין סודר בו הקונה מגביה ג' טפחים את הבהמה מעל הקרקע. לכאורה ג' הקניינים הללו ממש דומים? מה ההבדל המהותי ביניהם?

נראה בצורה מעמיקה שיש שתי צורות של קניין: א. קניין מציאותי. ב. קניין משפטי דיני. קניין מציאותי, כלומר אופן קניין שבו רואים באופן ברור שהקונה לוקח בעלות על הקניין. לעומת זאת קניין משפטי דיני, אין הפעולה ברורה במציאות אלא החלות על הקניין קורה באופן יותר רוחני. אולי אפשר לחלק את שני הסוגים לשני חלקי הבעלות: א. בעלות שימושית- שרואים את השימוש בבהמה. ב. הבעלות העצמית- שהקניין הוא רוחני יותר.

קניין המשיכה- מוגדר כקניין יותר **מציאותי**, שהרי הבהמה ממש נעקרת ממקומה והולכת למקום חדש. אך **קניין ההגבהה**- מוגדר כקניין יותר **מופשט** ודיני, כקניין סודר שיש להגביהו ג' טפחים, ומעשה הקניין קונה בו. **קניין המסירה**- נחלק לשניים, וכן נחלקו הראשונים האם צריך מסירה מיד ליד או לא? רש"י עפ"י התוס' ביארו שיש להעביר מיד ליד, אך הרשב"א והרא"ש ביארו שאין צורך להעביר מיד ליד. לכן נראה בצורה מעמיקה שרש"י סובר שהנטייה של קניין המסירה מושך לקניין מציאותי, ושאר הראשונים לקניין יותר דיני משפטי (כך גם שמעתי מהרב סתיו שליט"א). **עתה יש לומר שקניין מסירה ממצע בין קניין המשיכה לקניין ההגבהה**.

נראה שחכמים סוברים שקניין הבהמה ככל הקניינים נקנים במשיכה, כלומר, עצם המעשה השימושי מגדיר אותם כקנויים. אך ר"מ ור"א סוברים שיש בקניין ההגבהה קניין עם רובד יותר רוחני, וע"כ בהמה דקה נקנית בהגבהה, אך בהמה גסה במסירה ולא במשיכה (תוס' ד"ה בהמה דקדקו ברש"י שקניין מסירה **עדיף** מקניין משיכה). רבי שמעון סובר שכל הבהמה יש להגביהה בין דקה ובין גסה.

שיטת רבי שמעון לכאורה תמוהה, ע"כ שואלת הגמרא: "מתקיף לה רב יוסף: אלא מעתה, **פיל לרבי שמעון במה יקנה!?**" ומבארת הגמרא בשלושה דרכים היאך נקנה הפיל לרשב"י. נראה לענ"ד שבאופן עמוק יותר הצד הבהמי והגס ביותר צריך להגביהו ולייחדו, וכך שיטת מריה דזוהר שרואה בכל עובי וגסות את הסודות המורמים מעל הקרקע.